

Структурні зміни як основа розвитку національної економіки

Структура економіки – одна з ключових системних та комплексних діагностичних характеристик економічного зростання, якості та ефективності державної політики управління розвитком економіки. Власне, ключові макроекономічні показники держави можуть бути високими і задовільними, що засвідчує стабільність, але структурний аналіз може виявити про наявність або ж розвиток деструктивних процесів і явищ, посилення яких матиме наслідком стагнацію і спад виробництва, зростання безробіття, внутрішньої та зовнішньої бюджетно-фінансової залежності держави, включно з перед дефолтним станом. Вказане в рази підвищує значимість як аналізування структурних характеристик економіки, так і планування та реалізації державної політики забезпечення структурних змін і реформ у системі національного господарства.

Проте, структура економіки – характеристика статична. Значно більшої ваги вона набуває під час свого динамізму. Іншими словами, коли відбуваються процеси реформування і зміни структурних співвідношень, які склалися на певному етапі соціально-економічного розвитку країни.

Якщо держава орієнтується на побудову класичної ринкової економіки, інтеграцію в світогосподарські процеси та вільну конкуренцію, розвиток визначається або глибокими системними реформами, які приводять до докорінних змін в галузевій та секторальній структурі економіки, або менш помітними на перший погляд структурними зрушеннями на мікрорівні, у бізнес-процесах, в системі господарських та інших відносин, у економіко-правовому та бізнес-середовищі, підприємницькій ментальності населення, принципах формування та реалізації державної політики на всіх рівнях управління.

Саме структурні реформи є базисом, основою формування передумов для сталого і збалансованого розвитку національної економіки. Головний аргумент такого висновку в тому, що економічне пожвавлення може мати короткостроковий характер за рахунок форсованого впровадження державою таких інструментів як збільшення грошової маси, дотування виробництва, банківське споживче кредитування, орієнтоване на розширення попиту на внутрішньому ринку, прямі іноземні та внутрішні капітальні інвестиції та ін. Втім, надалі, якщо такі заходи не будуть підкріплені змінами та зрушеннями в структурі економіки, особливо – відтворювальній та інституційній, ситуація закономірно повернеться на кризову з розвитком інфляційних процесів, девальвацією національної грошової одиниці, погіршенням інноваційності та конкурентоспроможності національного продукту, зростанням імпоротної залежності, активізацією процесів зовнішньої трудової міграції.

Структурні зміни є першим етапом системного реформування національної економіки країни. Їх головне завдання – активізувати необхідні позитивні зміни у базисних сферах суспільного життя. Йдеться про реальний сектор економіки, продуктивні інвестиції, формування конкурентоспроможності на засадах інновацій та передових технологій, розвиток інформаційного суспільства, створення нових робочих місць і забезпечення зайнятості, підвищення рівня продуктивності праці. Держава має достатньо широкий арсенал інструментів, зі застосуванням яких здатна стимулювати розвиток відповідних процесів.

Позаяк, реалізація структурних змін приводить до структурних зрушень, коли завдяки зміні певних пропорцій і співвідношень відбувається випереджальний розвиток стратегічних галузей національного господарства, а також тих суспільних сфер, від яких залежить зростання ефективності на всіх рівнях суспільних відносин. Як слушно зауважує в цьому аспекті Л. Шабліста, структурні зміни приводять до структурних зрушень, коли зрушення в структурі економіки відбуваються під впливом науково-технічного прогресу, залучення якісних трудових, матеріальних та природних ресурсів, диверсифікації і поглибленого поділу праці [1, с.10]. На думку науковця, структурні зрушення в більшій мірі потребують державного регулювання, ніж структурні зміни. Аргументом тут слугує те, що структурні зміни часто, по-перше, стихійні процеси; по-друге, потребують відносно меншого державного втручання і підтримки. З іншої сторони, структурні зрушення потребують втілення відповідної державної політики, завдяки якій змінюється динаміка і структура макроекономічних відтворювальних процесів з їх подальшим впливом на суспільство, соціальну сферу, політику і т. ін.

Відповідно, економічне зростання відбувається саме за рахунок структурних зрушень, які накопичуються доки докорінно не змінять економічну систему країни як загалом, так і в межах її елементів.

Список використаних джерел

1. Шабліста Л. М. Державне регулювання структурних зрушень в економіці України : автореф. дис. докт. екон. наук. Київ, 2003. 40 с.